NORAKSTS
Lieta Nr.A42785109
A03148-10/18

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 14.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese K.Kalvāne-Radziņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *I.P.* pieteikuma par Veselības inspekcijas Kontroles pārvaldes veselības aprūpes Kontroles nodaļas 4.ekspertu daļas vecākās ārstes ekspertes 2009.gada 20.janvāra atzinuma Nr.P-3358/36-6-1239 par pieteicējam veiktās veselības aprūpes kvalitātes novērtējumu atzīšanu par prettiesisku un Veselības inspekcijas 2009.gada 4.marta lēmuma Nr.1/1.4/1472/1.4-1/15 atcelšanu, kā arī par morālo kaitējuma Ls 20 000 apmērā un zaudējumu Ls 68 apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 20.janvārī Veselības inspekcijas Kontroles pārvaldes veselības aprūpes Kontroles nodaļas 4.ekspertu daļas vecākā ārste eksperte sastādīja atzinumu Nr.P-3358/36-6-1239 par *I.P.* medicīnisko aprūpi no 2008.gada 2.janvāra līdz 2008.gada 21.oktobrim (turpmāk tekstā – Atzinums). Atzinumā secināts, ka Ieslodzījumu vietu pārvaldes (turpmāk tekstā – IeVP) Latvijas Cietumu slimnīcā Olaines cietuma aprūpes posmā *I.P.* (turpmāk tekstā – pieteicējs) medicīniskajā aprūpē pārkāpumi nav konstatējami, ka IeVP ambulatorās aprūpes posmā pieteicējam veselības aprūpes pakalpojumi sniegti atbilstoši 2007.gada 20.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.199 „Noteikumi par apcietināti un notiesāto personu veselības aprūpi izmeklēšanas cietumos un brīvības atņemšanas iestādēs" (turpmāk tekstā – Noteikumi Nr.199) prasībām, kā arī secināts, ka Veselības inspekcijas (turpmāk tekstā – atbildētāja) kompetencē nav finansiālu jautājumu risināšana, tie risināmi IeVP.

2009.gada 21.janvārī Veselības inspekcijas vadītāja vietniece kontroles jautājumos Kontroles pārvaldes vadītāja pieņēma lēmumu Nr.P-3358/36-6-1239 par atteikšanos uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. Nr.P-3358/36-6-1239.

[2] Veselības inspekcija ar 2009.gada 4.marta lēmumu Nr.1/1.4/1472/1.4-1/15 (turpmāk tekstā – Lēmums) nolēma atstāt nogrozītu Veselības inspekcijas vadītāja vietnieces kontroles jautājumos Kontroles pārvaldes vadītāja 2009.gada 21.janvāra lēmumu Nr. Nr.P-3358/36-6-1239.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot Atzinumu atzīt par prettiesisku un Lēmumu atcelt, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 20 000 apmērā un zaudējumus Ls 68 apmērā turpmāk norādīto motīvu dēļ.

[3.1] Pieteicējs uzskata, ka Daugavpils cietuma mediķi nesniedza nekādu medicīnisko palīdzību un neko nedarīja, lai atklātu un ārstētu pieteicēja slimību, tādējādi neievērojot Ārstniecības likuma 7., 20. un 22.pantu. Pieteicējs norāda, ka 2008.gada 25.jūnijā uzrakstījis iesniegumu par pieteikšanos uz pieņemšanu pie terapeita Centrālcietumā, taču tajā pašā dienā etapēts uz Daugavpils cietumu, kur terapeits nav pieejams un kur viņam ilgstoši neļāva veikt datortomogrāfiju.

[3.2] Pieteicējs norāda, ka no 2008.gada 25.septembra līdz 2008.gada 14.oktobrim atradies IeVP Latvijas Cietumu slimnīcā Olaines cietumā. 2008.gada 6.oktobrī dispanserā „Saurīšos" pieteicējam tika veikta plaušu datortomogrāfija par viņa paša līdzekļiem Ls 68 apmērā. Datortortomogrāfijas rezultātus IeVP Latvijas Cietumu slimnīcā Olaines cietuma ārste uzzināja 2008.gada 13.oktobrī, t.i., dienu pirms paredzētās izrakstīšanas no slimnīcas. Bija nepieciešama turpmāka ārstēšana, taču pieteicējs no tās atteicās, jo uzskatīja, ka veikta neatbilstoša medikamentozā kompensācija un izteikti iepriekšēji draudi par izrakstīšanu no slimnīcas, kas apdraudēja viņa veselību.

[3.3] Pieteicēja ieskatā tieši iepriekš minēto apstākļu dēļ viņam ir hroniska plaušu un bronhu saslimšana, tikušas aizskartas Latvijas Republikas Satversmes (Satversme) 111.pantā garantētās pamattiesības saņemt valstī noteikto veselības aprūpes minimumu, Daugavpils cietuma medicīnas personāls un atbildētāja neko nav darījusi, lai novērstu cilvēktiesību aizskārumu kā tas noteikts Civillikuma 1639.pantā, nodarot morālo kaitējumu, kas būtu atlīdzināms Ls 20 000 apmērā.

[4] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos atbildētāja norāda, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ:

[4.1] Atbildētāja norāda, ka tiesu praksē atzinums, kurā ietverts veselības aprūpes kvalitātes novērtējums, attiecībā uz pacientu atzīstams par faktisko rīcību.

[4.2] Atbildētāja uzskata par nepamatotu pieteicēja apgalvojumu, ka aizskartas Satversmes 111.pantā garantētās pamattiesības saņemt valstī noteikto veselības aprūpes minimumu un ka hronisks bronhīts radies uzreiz pēc tam, kad tika atteikts savlaicīgi noteikt datortomogrāfiju plaušām. Atzinumā konstatēts, ka pieteicējam veselības aprūpes pakalpojumi sniegti atbilstoši Noteikumiem Nr.199, kas redzams arī no pieteicēja medicīniski ambulatorās kartes.

[4.3] Atbildētāja, pamatojoties uz 2008.gada 5.februāra Ministru kabineta noteikumu Nr.76 „Veselības inspekcijas nolikums" (turpmāk tekstā – Noteikumi Nr.76) 1.punktu, paskaidro, ka tā ir Veselības ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, tās pakļautībā nav Daugavpils cietuma medicīnas personāls. Cietuma medicīnas daļa nav patstāvīga ārstniecības iestāde, bet gan cietuma struktūrvienība. Cietums savukārt ir tiešās pārvaldes iestādes IeVP sastāvā.

[4.4] Atbildētājas ieskatā pieteicējs nav precizējis, kā izpaudies pret viņu vērstais cilvēktiesību aizskārums, ko atbildētājai vajadzēja novērst. Noteikumu Nr.76 3.1.punktā noteikts, ka viena no atbildētājas funkcijām ir uzraudzīt un kontrolēt ārstniecības iestādēm saistošo normatīvo aktu izpildi veselības aprūpes un darbspējas ekspertīzes jomā, kā arī veselības aprūpes profesionālo un darbspējas ekspertīzes kvalitāti ārstniecības iestādēs. Savukārt noteikumu Nr.76 4.1.punkts nosaka, ka, lai izpildītu funkcijas, viens no atbildētājas uzdevumiem ir veikt ekspertīzes un sniegt atzinumus par veselības aprūpes un darbspējas ekspertīzes kvalitāti ārstniecības iestādē neatkarīgi no tās īpašuma formas vai padotības, par ārstniecības kvalitāti, ja ārstniecības persona veikusi ārstniecību ārpus ārstniecības iestādes, un izvērtēt vai neatļauta ārstniecība, ko veikusi persona bez medicīniskās izglītības, izraisījusi personai veselības traucējumu.

[4.5] Atbildētāja norāda, ka tā kā pieteicējs vērsies Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atcelt Lēmumu un atzīt to par prettiesisku, uzskatāms, ka viņš strīdu vēlas risināt publisko tiesību jomā. Tādējādi Civillikums nav piemērojams.

[4.6] Atbildētāja paskaidro, ka tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā publisko tiesību jomā saistītas ar valsts atbildības principu, kas izriet no Satversmes 92.panta trešā teikuma. Administratīvajā procesā valsts atbildības princips ir nostiprināts Administratīvā procesa likuma (APL) 8.nodaļā un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā. Saskaņā ar minēto likumu nosacījumiem personai ir tiesības prasīt atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī par morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. 2009.gada 2.februāra pieteicēja iesniegumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu izskatīja Veselības ministrija un 2009.gada 3.aprīļa vēstulē Nr.V-01-20fiz.17/393 norādīja, ka zaudējumu atlīdzināšanas priekšnosacījumi nav konstatējami.

[5] Pieteicējs ir piekritis administratīvās lietas izskatīšanai rakstveida procesā *(lietas lapa)*. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2009.gada 4.decembra lēmumu noteikts lietu izskatīt rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Ja persona ir vērsusies inspekcijā ar iesniegumu par veselības aprūpes pārkāpumiem, inspekcijai ir iespējami divi darbības veidi. Pirmais – administratīvā pārkāpuma lietvedības ierosināšana, atzīstot iesniedzēju par cietušo. Tā rezultātā tiek pieņemts administratīvais akts, kurš adresēts attiecīgajai ārstniecības personai, bet kuru atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 261.panta otrajai daļai var pārsūdzēt arī cietušais. Otrs darbības veids – sniegtās veselības

aprūpes kvalitātes novērtējuma sniegšana, uz kuru pacientam ir tiesības atbilstoši Ārstniecības likuma 22.pantam. Likums neprecizē šāda novērtējuma mērķi. Izvērtējot likuma normas kopsakarā secināms, ka mērķi ir vairāki – veselības aprūpes kvalitātes uzlabošana, pacients var izmantot novērtējumu kā vienu no pierādījumiem citā ar veselības aprūpi saistītā procesā, kā arī tas dod iespēju personai novērtēt viņa izvēlētās ārstniecības iestādes vai ārsta darbības kvalitāti. Inspekcijas sniegtais veselības aprūpes kvalitātes novērtējums nav saistošs nevienai personai, taču, tā kā pacientam uz to ir tiesības, tas uzskatāms par faktisko rīcību.

Tas, kuru no darbības veidiem inspekcijai jāizvēlas, atkarīgs no pacienta iesnieguma, iespējamā pārkāpuma nopietnības, administratīvā pārkāpuma noilguma un citiem apstākļiem *(sal.skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 16.oktobra sprieduma lietā SKA-411/2008 [9] punktu).*

Konkrētajā lietā pareizais atbildētāja darbības veids būtu veselības aprūpes kvalitātes novērtējuma sniegšana.

Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 89.panta pirmajā daļā noteikts, ka faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums.

No APL 89.panta un Ārstniecības likuma 22.panta, kā arī atbildētāja kompetences izriet, ka atbildētāja atzinums, uz kuru pacientam ir tiesības un kurā ietverts veselības aprūpes kvalitātes novērtējums, attiecībā uz pacientu atzīstams par faktisko rīcību (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 22.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-378 9.punktu un 2007.gada 24.oktobra spriedumu lietā Nr.SKA-382 9.1.punktu*).

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs ir vērsies pie atbildētāja ar iesniegumiem (lietas lapas 93 un 98), kurā lūdzis izvērtēt sniegtās medicīniskās palīdzības kvalitāti Latvijas Cietumu slimnīcas Olaines cietumā, nerīkojoties, lai noteiktu pieteicējam pareizo diagnozi, nozīmētu atbilstošu ārstēšanu, kā arī liekot maksāt pašam par plaušu datortomogrāfisko izmeklēšanu. Pieticējs tāpat iebildis par to, ka datortomogrāfijas rezultāti nav nosūtīti savlaicīgi, kas liedzis sniegt pieteicējam kvalitatīvu ārstēšanu. Tātad attiecībā uz pieteicēju atbildētājs ir veicis faktisko rīcību, proti, izskatījis viņa iesniegumus un izdarījis pieteicējam veiktās veselības aprūpes izvērtējumu.

[7] Atbilstoši APL 250.panta trešajai daļai tiesa taisa spriedumu par iestādes faktisko rīcību, pārbaudījusi, vai faktiskā rīcība veikta, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, un vai tā atbilst materiālo tiesību normām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, attiecībā uz atbildētāja atzinumu kā faktisko rīcību tiesai vispirms jāpārbauda, vai atbildētājs ir ievērojis procesuālos priekšnoteikumus. Tā kā speciālās tiesību normas nenosaka speciālos procesuālos priekšnoteikumus, tiesai jāpārbauda, vai atbildētājs, dodot atzinumu, ievērojis vispārējos procesuālos tiesību principus, tai skaitā APL 14.^{1}pantā noteikto procesuālā taisnīguma principu, kas ietver objektivitātes ievērošanu, iespēju procesa dalībniekiem pienācīgi izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus *(sal.sk. Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 17.jūnija spriedumu lietā AA43-0596-08/4).*

[8] Tiesas ieskatā, vērtējot atbildētāja faktiskās rīcības tiesiskumu, ir jāņem vērā tas, ar kādu tieši iesniegumu pieteicējs ir vērsies pie atbildētāja, kādi lūgumi ir izteikti šajā iesniegumā, un vai atbildētājs ir sniedzis atbildi uz pieteicēja izvirzītajiem argumentiem.

[9] Atbildētājs, sniedzot atzinumu, ir izmantojis pieteicēja medicīnisko dokumentāciju, ieguvis paskaidrojumus no pieteicēja ārstējošās ārstes. Atzinumā ir rūpīgi izvērtēta visa medicīniskā dokumentācija un izdarīti secinājumi par pieteicējam veiktās medicīniskās aprūpes kvalitāti, secinot, ka pārkāpumi nav konstatēti.

Savukārt pēc apstrīdēšanas iesnieguma saņemšanas, atbildētājs pārsūdzētajā Lēmumā ir sniedzis atbildes uz pieteicēja uzdotajiem jautājumiem par viņam veiktās aprūpes kvalitāti. Proti, atbildētājs ir norādījis, ka no medicīniskās dokumentācijas un ārstes paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējam diagnoze ir noteikta atbilstoši. Turklāt arī norādīts, ka pieteicējs pats ir atteicies no ārstēšanas Latvijas Cietumu slimnīcā un vēlējies to turpināt Liepājas cietumā.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka atbildētājs ir izpildījis pieteicēja iesniegumos izteiktos lūgumus un savas kompetences ietvaros sniedzis pieteicējam sniegtās veselības aprūpes kvalitātes novērtējumu, secinot ka pārkāpumi nav konstatēti.

[10] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka atbildētājs pamatoti ir secinājis, ka lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā nav uzsākama, jo ārstu rīcībā nekonstatēja pieteicējam sniegtās veselības aprūpes pārkāpumus.

[11] Pieteicējs savā iesniegumā iestādei bija lūdzis atlīdzināt viņam izdevumus, kas radušies tā iemesla dēļ, ka viņam bija jāveic datortomogrāfijas izmeklējumi par saviem līdzekļiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu 199 „Noteikumi par apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpi izmeklēšanas cietumos un brīvības atņemšanas iestādēs" 2.punktu ieslodzītais cietumā bez maksas saņem: primāro veselības aprūpi, izņemot plānveida stomatoloģisko palīdzību; neatliekamo stomatoloģisko palīdzību; sekundāro veselības aprūpi, kura sniedzama neatliekamā kārtā, kā arī sekundāro veselības aprūpi, kuru sniedz cietuma ārsti atbilstoši specialitātei; efektīvākās un izmaksas ziņā lētākās zāles, kuras izrakstījusi cietuma ārstniecības persona.

Saskaņā ar minēto noteikumu 15.punktu, ja saņemts ieslodzītā iesniegums, kas rakstiski saskaņots ar cietuma ārstu, cietuma administrācija par ieslodzītā konsultēšanu un ārstēšanu var vienoties ar tādas ārstniecības iestādes vadību, kura atrodas ārpus ieslodzījuma vietas. Ar veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu saistītos izdevumus, kā arī transporta un apsardzes izdevumus sedz no ieslodzītā līdzekļiem.

Konkrētajā gadījumā ārstniecības iestādē nebija iespējams veikt pieteicēja plaušu datortomogrāfiskos izmeklējumus. Līdz ar to pieteicējs tika nosūtīts uz Tuberkulozes un plaušu slimību valsts aģentūru, kur viņam 2008.gada 6.oktobrī veikta plaušu datortomogrāfiskā izmeklēšana.

Līdz ar to ir secināms, ka atbilstoši noteikumos noteiktajai kārtībai, pieteicējam izmeklējumi bija jāveic par saviem līdzekļiem.

[12] Pieteicējs pieteikumā tiesai ir lūdzis atlīdzināt viņam morālo kaitējumu Ls 20 000 apmērā un zaudējumus Ls 68 apmērā.

Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pantu likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Tādejādi priekšnoteikums atlīdzinājuma saņemšanai ir prettiesisks administratīvais akts vai faktiskā rīcība, kas personai ir radījis morālas ciešanas.

Tā kā pārsūdzētā faktiskā rīcība ir tiesiska, kā arī Lēmums ir tiesisks administratīvais akts, tad nav pamata lemt par morālā kaitējuma un zaudējumu atlīdzinājumu pieteicējam un pieteikums minētajā daļā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *I.P.* pieteikumu par Veselības inspekcijas Kontroles pārvaldes veselības aprūpes Kontroles nodaļas 4.ekspertu daļas vecākās ārstes ekspertes *M.O.* 2009.gada 20.janvāra atzinuma Nr.P-3358/36-6-1239 par pieteicējam veiktās veselības aprūpes kvalitātes novērtējumu atzīšanu par prettiesisku un Veselības inspekcijas 2009.gada 4.marta lēmuma Nr.1/1.4/1472/1.4-1/15 atcelšanu, kā arī par morālo kaitējuma Ls 20 000 apmērā un zaudējumu Ls 68 apmērā atlīdzināšanu

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 14.decembrī.

Tiesnese /paraksts/ K.Kalvāne-Radziņa

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas tiesnese

K.Kalvāne-Radziņa
Rīgā, 2010.gada 14.decembrī